

JANI-DEMETRIOU BERNADETT

Bevándorló háttérű gyermekek integrálása Cipruson

A tanulmány Ciprus bevándorlási és menekültügyi helyzetét mutatja be, külön kitérve a bevándorló háttérű és/vagy menekült státusszal rendelkező kiskorúak iskolai integrációjára. Ciprus a Földközi-tengeren Európa, Ázsia és Afrika között helyezkedik el, így a nyugati migrációs útvonal egyik első állomásaként nagy számban érkeznek menekültek a szigetre. A ciprusi hatóságok a nagy számú menekültek segítésére számos programot indítottak, illetve folyamatosan keresnek példákat jógyakorlatokról más országokban is, hogy adaptálhassák azokat a ciprusi helyzetre. A ciprusi állami oktatás sajátossága, hogy görög egynyelvű ugyan, de az oktatás nyelve nem a Cipruson beszélt görög, hanem a görögországi újjörög, amely a görög nyelv sztenderd változata, és számos tényező alapján eltér a ciprusi görögtől. Ezért a ciprusi hatóságok az iskolai integráláshoz általánosan nyújtott segítségként főként a nyelvi fejlesztést célozzák. Ez az eljárás azonban nem ad teljeskörű segítséget a tanulóknak beilleszkedéséhez. A DRASE program népszerűsége abban rejlik, hogy túllép a nyelvi fejlesztésen, és más jellegű segítséget is nyújt a rászoruló tanulóknak és családjaiknak.

Kulcsszavak: migráció, menekült gyermekek, iskolai integráció, Ciprus, ciprusi görög

Bevezető

A Ciprusi Köztársaság a Földközi-tenger keleti részén fekvő Ciprus szigetén található. A sziget három földrész, Európa, Ázsia és Afrika között helyezkedik el, de kultúráját és történelmét tekintve Európához tartozik. A sziget stratégiai elhelyezkedéséből adódik, hogy Ciprus az évezredek során kultúrák találkozási pontja volt. Azonban a Kr. e. 12. századtól, az első görög telepések megjelenésétől kezdve, a sziget végig megőrizte görög kultúráját. A sziget 1571-ben az Oszmán Birodalom területévé vált. 1878-ban az angolok megvették a szigetet a törököktől, és 1960-ig, függetlenné válásáig angol gyarmat volt. Ciprus 2004. május 1-je óta az Európai Unió tagállama.

A szigetország függetlenségét a görög és török kormány közreműködésével létrehozott 1959-es zürichi és az 1960-as londoni egyezmények mondták ki (Kacziba, 2014, p. 21), amelyek az állampolgárokat görög és török kategóriákba sorolták. A megalakult köztársaság élén Makariosz érsek állt. A görög elnök mellé egy török alelnököt is választottak, aki vétőjoggal rendelkezett. A közalkalmazottak és a rendőrök görög és török számát 70:30 arányban határozták meg (Kacziba, 2014, p. 22), a katonaságban ez az arány 60:40 volt. Ez az államszervezet folyamatos zavargásokhoz vezetett, a görög-török ellentét egyre erősödött, míg a görögországi katonai junta puccskísérletére válaszként 1974-ben Törökország megszállta a sziget északi területét. A sziget körülbelül egyhar-

1 A ciprusi Külügyminisztérium honlapja (Ministry of Foreign Affairs, Cyprus) <https://mfa.gov.cy/historical-background.html> (2023. 10. 12.)

mada azóta is török megszállás alatt áll. A nemzetközi jog szerint azonban ez illegálisan megszállt terület, amelyen Törökország egy csak általa elismert bábállamot működtet. Az ENSZ békefenntartóként van jelen a két felet elválasztó demilitarizált területen, amely Ciprus fővárosát is kettészeli. Nicosia Európa utolsó kettéosztott fővárosa.

A „ciprusi konfliktus” a sziget vallásos (keresztény és muszlim) közösségeinek „görög ciprusi” és „török ciprusi” csoportokba soroló nacionalizációja során, a „görögség” és „törökség” fogalmak átpolitizálásával (Bryant, 2004) erősödött jelentősen. 1974-es megszállást követően a sziget két, demilitarizált övezettel egymástól elzárt etnikailag homogenizált területre oszlott. A déli oldal a Ciprusi Köztársaság főleg görög ciprusi lakossága lakja, míg az északi oldalon török ciprusiak és a megszállást követően betelepített törökök élnek. 1974 és 2003 között a két terület teljesen el volt zárva egymástól. 2003-ban néhány ellenőrzési pontot megnyitottak, amelyeken keresztül át lehet menni egyik oldalról a másikra (Charalambous et al., 2016, p. 5). A török megszállás alatt tartott területen kívül szintén nem része a Ciprusi Köztársaságnak a szigeten található két brit katonai támaszpont (Akrotíri és Dekélia).

Jelen tanulmányban bemutatott Ciprusi Köztársaságra vonatkozó szabályozások és statisztikák mindig a hivatalos, görög ciprusi részről származnak, a ciprusi kormány hivatalosan közzétett dokumentumaiból, a megszállt, illetve katonai területeket nem érintik.

Népességi adatok

Ciprus népességének alakulásában a történelem folyamán végig meghatározó volt a különböző nemzetek jelenléte. Görög és török ciprusiak mellett a brit támaszpontok és a gyarmati múlt miatt jelentős brit származású lakosság él a szigeten, illetve az ukrán és orosz bevándorlók száma is számottevő. Az idegennyelvű csoportok közül az orosz a legnagyobb, de ez a közösség nem alkot homogén egységet: Oroszországból és a volt szovjet tagállamokból érkeznek Ciprusra. Nem csak változatos szocioökonómiai státusz jellemzi őket, de érkezésük célja és tartózkodásuk időtartama is jelentős eltéréseket mutat (Karpava, 2022, p. 4).

Az 1960-as alkotmány kisebbségi státuszról nem tesz említést, azonban olyan vallási közösségeknek megadja a hivatalosan bejegyzett vallási csoport megkülönböztetést, amelyek tagjainak száma meghaladja az ezret, illetve legalább a fele ciprusi állampolgár (Kacziba, 2014, p. 23). Az ilyen formán hivatalosan elismert vallási közösségi státusszal rendelkező népek a maroniták, a latinok és a ciprusi örmények. A marointa felekezet a 17. században alakult ki, amelyet a katolikus egyház autonóm egyházként ismer el. Az arab országokban élő keresztények, a maroniták a 18–19. század folyamán érkeztek Ciprusra. A közösség a Ciprusi Köztársaság alkotmánya által is elismert ciprusi maronita arab nyelvet beszéli. 1974-et követően Ciprus déli részére menekültek. A közösség lélekszáma jelenleg körülbelül 5000 fő (Kacziba, 2014, p. 24). A latin elnevezés a keresztény vallású ciprusiakat foglalja magába, megjelenésük a 12. századi kereszties hadjáratokhoz kötődik. 1196-ban a katolikusok ciprusi püspökségének létrejöttével váltak hivatalosan is különálló vallási csoporttá. Számuk jelenleg 7000 főre tehető (Kacziba, 2014, p. 24). Az örmények a hatodik században jelentek meg Cipruson, 1974 előtt főleg Ciprus északi részén laktak, azonban a demarkációs vonal létrehozása után délre költöztek. A ciprusi

kormány földjuttatásokban részesítette őket, anyagilag támogatta templom- és iskola-építési szándékukat. 2011-ben számuk 2600–3500 között mozgott, amelyből 1409-en vallották magukat örmény anyanyelvűnek (Kacziba, 2014, p. 24). A 2019-es statisztikai adatok szerint² az örmények a ciprusi lakosság 4%-át adják. Az 1974-es török megszállásig a legnagyobb létszámú vallási alapon megkülönböztetett közösség a török ciprusi volt, amely 1960-ban a lakosság 18%-át jelentette, azonban ez a hivatalosan bejegyzett státuszuk a megszállást követően megszűnt (Kacziba, 2014, p. 23).

A ciprusi kormány által ellenőrzött területen az összlakosság becslött száma 2019. év végén 888 000 fő, amely 1,4%-kal több, mint az előző évben, 2018-ban számolt 875 900 főnél. A letelepedési engedéllyel rendelkező külföldi állampolgárok száma 2019-ben 161 000 fő, amely a teljes népesség 18,1%-át teszi ki³. A migrációs ráta 2016 óta folyamatosan nő. A hosszú távon letelepedő bevándorlók (az egy évnél tovább az országban tartózkodó vagy dolgozó külföldről hazaérkező ciprusiak vagy külföldiek) száma 2018-ban 23 442, míg 2019-ben 26 170 fő volt⁴.

Számos dél-ázsiai vendégmunkás él Cipruson, akik főleg Bangladesből, Thaiföldről, Malajziából és Indiából érkeznek. Az Európai Unióhoz történő csatlakozás óta rendkívül megnőtt a munkamigrációban érintett kelet-közép-európai bevándorlók, főleg Romániából, Bulgáriából és Lengyelországból érkezők száma. Amióta Ciprus mindkét repterét közvetlen repülőjárat köti össze Magyarországgal, azóta a munkamigrációban érintett magyar munkavállalók is egyre nagyobb számban vannak jelen a szigeten, különösen a szezonális munkák idején. Ciprus ma színes, multilingvális közeg. Hivatalos nyelve a görög és a török, továbbá az angol közvetítőnyelvként működik, az egész szigeten széles körben elterjedt. A nagy számú oroszajkú lakosság miatt az orosz nyelv is egyre meghatározóbb, vannak kutatók, akik már Ciprus új lingua francájaként emlegetik (Karpava, 2022, p. 4).

Bevándorlás és menekült státusz

Ciprus az utóbbi évtizedekben az egyik legtöbb bevándorlót befogadó országgá változott. 2016-ban az EU tagállamok közül Ciprus volt az az ország, amelyben a teljes lakossághoz képest a második legmagasabb volt a külföldön született állampolgárok aránya (16,5%)⁵. 2021-ben ez az arány 26,7%-ra emelkedett, és jelenleg a harmadik legtöbb bevándorlót fogadó EU tagállam⁶. A bevándorlók nagyrészt más EU tagállamokból érkeztek (12,9%). 3,6% érkezett az EU-n kívülről. 2017-ben 5 517 személy kapott ciprusi állampolgárságot, ami 18%-kal több, mint 2016-ban. A legtöbbjük

2 2019-es népszámlálási adatok, Ciprusi Köztársaság. Forrás: https://library.cystat.gov.cy/Documents/Publication/Demographic_Statistics_Results-2019-EN-301120.pdf (2023.10.01.)

3 2019-es népszámlálási adatok, Ciprusi Köztársaság. Forrás: https://library.cystat.gov.cy/Documents/Publication/Demographic_Statistics_Results-2019-EN-301120.pdf (2023.10.01.)

4 2019-es népszámlálási adatok, Ciprusi Köztársaság. Forrás: https://library.cystat.gov.cy/Documents/Publication/Demographic_Statistics_Results-2019-EN-301120.pdf (2023.10.01.)

5 Forrás: AIDA Asylum Information Database, Country Report: Cyprus https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2023/04/AIDA-CY_2022update.pdf (2023. 09.20).

6 Forrás: Eurostat Migration and migrant population statistics https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics (2023.09.20).

Oroszországból érkezett (23,8%), de jelentős az Egyesült Királyságból (9,1%), illetve Ukrainából (8,7%) érkezettek száma is.

Cipruson belépési vagy tartózkodási engedélyre jogosult minden EU-s állampolgár és családja, ciprusi állampolgár családja, a szabad mozgás jogával rendelkező brit állampolgárok, háztartási alkalmazottak, folyamatos és fizetett alkalmazásban álló egyének, szezonális munkavállalók, tanulói vagy kutatói státusszal rendelkezők, nemzetközi védelemre jogosultak, illetve humanitárius indokok alapján is kiadható tartózkodási engedély⁷. EU-n kívüli vagy harmadik ország állampolgárai számára vízum vagy belépési engedély szükséges⁸. A tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldi személyek öt vagy hét év Cipruson való tartózkodás után igényelhetnek állampolgárságot, illetve ciprusi állampolgárral kötött házasság vagy együttélés esetén három év után kérhető ciprusi állampolgárság⁹.

Menekült státusz illeti meg, aki üldöztetés vagy más komoly fenyegetések miatt országát elhagyására kényszerül. Ebben az esetben Cipruson menedékjogot kérhet, amelynél a megszerzésekor nemzetközi védelemben is részesül a menekült státuszt kapó személy. A menekültjogi kérelem elfogadása esetén a menekült státuszt elismerő vagy kiegészítő védelem biztosításáról szóló levelet kap a kérelmező¹⁰.

A Ciprusra érkező kísérő nélküli kiskorú menekülteket a Szociális Segítségnyújtó Szervezet (Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευμερίας, Social Welfare Services) látja el. Amennyiben a 18 év alatti menekültstátuszt igénylő kiskorúnak nincs Cipruson hozzátartozója, nevelőszülőkhöz vagy állami gondozásba kerül. 16 év alatt a kiskorú iskolaköteles, az állami iskolarendszerben (görög nyelven) folytathatja tanulmányait. 16 év felett nem kötelező az iskola folytatása, de ajánlott¹¹.

Az utóbbi években Cipruson menedékjogot kérő személyek száma erősen emelkedett. 2002 és 2017 között összesen közel 60 000 kérelmezőből 8 968 személy kapott védelmet. 2022-ben 21 565 menekültjogi kérelmet adtak be Cipruson. Ez az arány jóval magasabb, mint az előző években (például több, mint 400-szor magasabb, mint 2015-ben)¹². Ezért jelenleg is folyamatban van egy átfogó, társadalmi inklúziót célzó szakpolitikai keret kidolgozása a bevándorló és/vagy menekült státuszt kérelmezők számára. 2019. március 26–27-én például az Európai Bizottság nemzetközi csoportos

7 Forrás: Υπουργείο Εσωτερικών [Ministry of Foreign Affairs] Civil Registry and Migration Department <http://www.moi.gov.cy/moi/CRMD/crmd.nsf/all/2B35F48FA68ADC94C22587AE002F25AA?opendocument> (2023.10.01).

8 Forrás: Υπουργείο Εσωτερικών [Ministry of Foreign Affairs] Civil Registry and Migration Department <http://www.moi.gov.cy/moi/CRMD/crmd.nsf/All/1D0D57E022F1A4AEC22588EF003B3372?OpenDocument> (2023.10.01).

9 Forrás: Υπουργείο Εσωτερικών [Ministry of Foreign Affairs] Civil Registry and Migration Department http://www.moi.gov.cy/moi/CRMD/crmd.nsf/duetomarriage_en/duetomarriage_en?OpenDocument (2023.10.01).

¹⁰ Forrás: The UN Refugee Agency Cyprus <https://help.unhcr.org/cyprus/refugees-rights-and-duties/refugee-rights/> (2023. 10.01).

¹¹ Forrás: The UN Refugee Agency Cyprus <https://help.unhcr.org/cyprus/applying-for-asylum/if-you-are-under-18/> (2023.10.01).

¹² Forrás: Υπηρεσία Ασύλου [Asylum Service] http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/asylumservice18_en/asylumservice18_en?OpenDocument (2023. 09. 13).

tanácsadó workshopot szervezett a fővárosban, Nikóziában más Európai Unió országok részvételével, amelynek a témája kifejezetten a bevándorló és/vagy menekült háttérű tanulók iskolai integrációja volt¹³.

A ciprusi menekülttörvény [The Cyprus Refugee Law]¹⁴ 2000 óta van érvényben. A törvény értelmében a menekültjogi kérelem vagy elfogadásra kerül, vagy kiegészítő védelmet kap az illető, vagy a kérelmet elutasítják. A törvény szerint, ha a kérelmező megkapja a menekült státuszt, azzal együtt tartózkodási engedélyt is szerez, amely három évig érvényes¹⁵. 2022. év végén 29 715 benyújtott kérelem várt még elbírálásra, 331-en kaptak menekült státuszt, 227-en kiegészítő védelmet, és 8 507 kérelmet utasítottak el (az elutasítási ráta 93,8%). A törvény szokásos és gyorsított eljárást is biztosít a menekültjogi kérelmek elbírálására. Gyakorlatban azonban 2019-ig, Grúziából menekültek érkezéséig gyorsított eljárásra nem került sor. 2022 szeptembere óta a gyorsított eljárások száma megnőtt, főként Pakisztánból, Bangladesből, Indiából és Nepálból, illetve kisebb mértékben Nigériából érkező menekült ügyeinek eljárása során¹⁶. A részletes számadatokat az 1. számú táblázat mutatja:

1. táblázat

Menekült státuszt kérelmezők száma 2022-ben¹⁷

	2022-ben benyújtott menekültjogi kérelmek száma N = 22 182
Szíria	4 105
Nigéria	3 148
Kongói Demokratikus Köztársaság	3 032
Pakisztán	2 018
Afganisztán	1 603
Banglades	1 441
Kamerun	1 049
Szomália	1 026
India	727
Nepál	462

¹³ Forrás és beszámoló a Nikosiai nemzetközi workshop eredményeiről: https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Peer_counselling_integration_of_migrant_students_final_report.pdf (2023.09.28).

¹⁴ Forrás: Ciprusi 2000. évi Menekülttörvény (Cyprus: Refugee Law of 2000) <https://www.refworld.org/docid/4a71aac22.html> (2023.10.08).

¹⁵ Forrás: AIDA Asylum Information Database, Tartózkodási engedély (Residence permit) <https://asylumineurope.org/reports/country/cyprus/content-international-protection/status-and-residence/residence-permit/> (2023. 10.01).

¹⁶ Forrás: AIDA Asylum Information Database, Country Report: Cyprus https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2023/04/AIDA-CY_2022update.pdf (2023.09.20).

¹⁷ Forrás: AIDA Asylum Information Database, Ciprusi Statisztika <https://asylumineurope.org/reports/country/cyprus/statistics/>

Bevándorló gyermekek a ciprusi iskolákban

A ciprusi állami oktatás általános iskolai szintjére és a nem állami fenntartású iskolákra egyaránt jellemző a számos különböző nemzetiségű, etnikumú és vallású tanulói összetétel. A 2016–2017-es tanévben például 42 335 görög ciprusi, 72 török ciprusi, 108 maronita, 39 örmény és 9 latin tanulót számoltak. Emellett 8 260 tanuló érkezett az Európai Unióból, illetve fejlődő országokból. Az Európai Unióból érkezők közül a legtöbb tanuló romániai állampolgár, de jelentős a görög, bolgár, brit és lengyel gyermekek száma is. A nem Európai Unióból érkezők között legtöbben Grúziából, Szíriából, Oroszországból, Ukrajnából, Egyiptomból és Moldáviából érkeztek¹⁸. A Grúziából érkezők egy csoportja görög leszármazott (Grúzia mintegy 2%-át kitevő lakossága), akik *Πόντιοι*, angolul *Pontic Greek* néven külön etnikai identitású csoportot alkotnak, és görög származásuk miatt görög vagy ciprusi állampolgárságot kérvényezhetnek. 2016–2017-es tanévben a ciprusi középiskolákban tanulók körülbelül 18%-a volt grúziai görög.

A 2020–2021-es tanévben a görög ciprusi tanulók 80,71%-át, míg a bevándorlók 18,92%-át tették ki a tanulói összlétszámnak. A 2020–2021-es adatok szerint a bevándorló háttérű tanulók közül legtöbben Szíriából, Görögországból, Romániából, Bulgáriából és Grúziából érkeztek¹⁹. A pontos adatokat a 2. táblázat mutatja.

2. táblázat

Általános iskolai tanulói összetétel a 2020–2021-es tanévben²⁰

2020–2021	Általános iskola (%)
Görög ciprusi	80,71
Török ciprusi	0,17
Maronita	0,17
Latin	0,01
Örmény	0,03
Más	18,92

A 2022–2023-as tanévre az előző adatokhoz képest a görög ciprusi tanulók arányának csökkenése, és a bevándorló tanulók arányának növekedése jellemző. Továbbá, míg az általános iskolások 78,95%-a görög ciprusi és 20,74%-a bevándorló háttérű tanuló, az óvodában ez az arány még inkább eltolódik: az óvodás gyermekek 75,18%-a görög ciprusi, 24,5%-uk bevándorló háttérű. Ezek az adatok elörevetítik, hogy várhatóan a bevándorló tanulók aránya a következő években az általános iskolákban tovább emelkedik majd. A 2022–2023-as tanulói statisztikai adatokat a 3. táblázat mutatja be.

¹⁸ A ciprusi állami általános iskolákra vonatkozó statisztikai adatok: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/statistika_dimotiki.html (2023.10.10).

¹⁹ A ciprusi állami általános iskolákra vonatkozó statisztikai adatok: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/statistika_dimotiki.html (2023.10.10).

²⁰ A ciprusi állami általános iskolákra vonatkozó statisztikai adatok: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/statistika_dimotiki.html (2023.10.10).

3. táblázat

Általános iskolai tanulói összetétel a 2022–2023-es tanévben²¹

2022–2023	Általános iskola (%)	Óvoda (%)
Görög ciprusi	78,95	75,18
Török ciprusi	0,12	0,09
Maronita	0,15	0,18
Latin	0,01	0,02
Örmény	0,03	0,03
Más	20,74	24,50

Cipruson minden gyermeknek jogában áll az állami oktatási intézményekbe beiratkozni, állampolgárságra és nemzetiségre való tekintet nélkül. A 2000-es ciprusi menekülttörvény kimondja, hogy a menekült státuszt kérelmező gyermekek iskolakezdése nem késleltethető három hónavnál tovább a kérelem beadásától számítva. Állami hivatalok (a Szociális Segítségnyújtó Szervezet, Oktatási Minisztérium és a Munkaügyi Minisztérium) felelősek a menekültstátuszt kérelmezők gyermekeinek és a kísérő nélküli kiskorúak (KNK) iskolakezdéséért²².

Ukrán gyermekek Cipruson

Cipruson is életbe lépett az Európai Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről²³ 2022 május 5-étől. Az átmeneti védelem legalább egy évig érvényes, de az ukrán helyzettől függően meghosszabbítható. Jelen állás szerint 2024. március 4-ig került meghosszabbításra²⁴. Az átmeneti védelem alatt állók tartózkodási engedélyt kapnak, azonnali munkavállalási és lakhatási lehetőséget, egészségügyi ellátást és a gyermekek számára biztosított az oktatáshoz való azonnali hozzáférés.

Az átmeneti védelemről a Menekülttörvény 2004-es módosítása határozott, de csak 2022 márciusában lépett gyakorlatba. Azon ukrán állampolgárok számára érvényes, akik 2022. február elsejét megelőzően Ukrajnában éltek, illetve olyan harmadik ország állampolgárai számára, akik nemzetközi védelem vagy azzal egyenértékű ukrán nemzeti védelem alatt álltak, az állampolgárság nélküli személyeket is beleértve. A gyorsított eljárás keretében a kérelem online is indítható, a tartózkodási engedély pedig a kérelmet a beadástól számítva rövid időn belül kiállítják a hatóságok.

²¹ A ciprusi állami általános iskolákra vonatkozó statisztikai adatok: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/statistika_dimotiki.html (2023.10.10).

²² Forrás: Európai Bizottság “Peer Counselling on Integration of students with a migrant background into schools” https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Peer_counselling_integration_of_migrant_students_final_report.pdf (2023.09.23).

²³ Forrás: A TANÁCS (EU) 2022/382 VÉGREHAJTÁSI HATÁROZATA <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022D0382> (2023.10.03).

²⁴ Forrás: AIDA Asylum Information Database, Country Report: Cyprus https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2023/04/AIDA-CY_2022update.pdf (2023.09.20).

2022. szeptember 8-án az Oktatási Minisztérium bejelentette, hogy ingyenes intenzív görög nyelvi kurzusokat indít a háború elől Ciprusra érkező és átmeneti védelem alatt álló ukrán állampolgárok számára. A kurzus felnőttek és gyermekek számára egyaránt elérhető az állami oktatási intézményekben, minden kerületben²⁵. 2022 nyarán az Oktatási Minisztérium 54 helyszínen ingyenes nyári iskolát szervezett bevándorló háttérű, így ukrán menekült gyermekek számára is, a könnyebb iskolai integráció sikeressége érdekében.

2022. december 31-ig 13 893 személy átmeneti védelemre irányuló kérelmét regisztrálták Cipruson, 2023. február 28-ig pedig 15 338 személy került átmeneti védelem alá²⁶.

A ciprusi oktatási rendszer

A ciprusi állami oktatás öt éves kortól kötelező, amikor a tanulók egy iskolaelőkészítő osztályba kerülnek. Az általános iskola hatosztályos, amelyet hat éves korban kezdenek a gyermekek. A gimnázium három év, majd a képzés az ezt követő három évben egy az egyetemre felkészítő felsőbb középfokú intézményben, az úgynevezett *Líceumban* (Λύκειο, Lyceum) folytatódhat, ahol humán, reál és sport területekre specializálódik az oktatás, de ez már nem kötelező. Helyette választható szakközép- vagy szakmunkásképző intézmény is. A tanulók tizenöt éves korukig iskolakötelezettek. Az iskolákban mindenhol kötelező az egyenruha, amely az állami oktatásban fehér pólót és – iskolától függően – fekete, szürke vagy sötétkék nadrágot/szoknyát és fekete cipőt jelent.

A ciprusi állami iskolákban az oktatás görög egynyelvű és sztenderdközpontú. Az állam és az oktatás nyelve a görög nyelv sztenderd változata, az újjörög, amit Görögországban beszélnek. Cipruson azonban az újjörög egy dialektusát beszélik, a ciprusi görög nyelvet. Ez a változat az újjörög nyelvet beszélők számára nem vagy nehezen érthető, míg a görög ciprusiak számára ez a nehézség nem áll fenn, mert a sztenderd görög Cipruson államnyelv, tehát az oktatás és a média nyelveként elterjedt az egész szigeten (Arvaniti, 1999). A görög ciprusiak számára a sztenderd görög és a ciprusi dialektus helyzete diglosszikus (Ferguson, 1959) viszonyt eredményez. A sztenderd görög folyamatos kontakthatása ellenére a ciprusi görög dialektus megőrizte a fonológiai (Tsiplakou et al., 2018) és szintaktikai (Rowe & Kleanthes, 2013) jellegzetességeit. A ciprusi görögben két olyan hang is megtalálható, ami a sztenderd újjörögben nem létezik: a [tʃ] zöngétlen fogmeder zár-réshang és a [ʃ] zöngétlen fogmeder mögötti réshang. További fonológiai sajátosságok például mássalhangzók hosszított ejtése (pl. *ál:ó* „más”), egyes hangok hehezetes ejtése (pl. *lukhumádes* „fánkgyolócskák”), zöngétlen zárhangok nazalizációja (pl. *mborúsan* „tudtak volna”) (Arvaniti, 1999). Szintaktikai jellegzetesség, hogy a szavak mondatbeli sorrendje kevésbé kötött, mint a sztenderd újjörögben (például hangsúlytalan mondatelemek zárhatnak mondatot: *O Jannis θcavazi to* [Jannis olvassa azt]; míg ez a sztenderd újjörögben nem grammatikus, helyette

²⁵ Forrás: The UN Refugee Agency, Cyprus <https://help.unhcr.org/cyprus/people-arriving-from-ukraine/> (2023.10.01).

²⁶ Forrás: AIDA Asylum Information Database, Country Report: Cyprus https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2023/04/AIDA-CY_2022update.pdf (2023.09.20).

a sztenderdnek megfelelően: *O Jannis to őjavazi*) (Rowe & Kleanthes, 2013, p. 125). A ciprusi dialektus nem kodifikált, azonban az egyes változók írása konvencionalizálódott, a sztenderd görög ábécé betűivel leírva. A digitális médián pedig elterjedt a görög nyelven, de az angol ábécé betűivel történő írásmód, ahol a ciprusi dialektusra jellemző fonológiai változók és az angol nyelvben nem létező hangok leírására heterogén grassroot megoldások találhatók (például a hehezetes χī betűt helyettesítő megoldások a *h, kh, ch, x*).

A görög nyelvű oktatásban idegen nyelvként általános iskolai szinten a tanterv részeként választható az angol nyelv, a gimnáziumban pedig a francia. Annak ellenére, hogy a görög mellett a török nyelv is államnyelv, a görög ciprusiak mostanra már szinte egyáltalán nem beszélik. Az oktatásban a török nyelv 2003 óta választható idegen nyelvként, azonban ez a társadalomban létező nyelvi ideológiák miatt kevésbé elterjedt. Charalambous és munkatársai (2016, p. 6) tanulmányukban beszámolnak arról, hogy a görög ciprusiak számára a török még mindig az „ellenség nyelvként” reprezentálódik, amit a grúziai görögök példáján keresztül mutatnak be. A ciprusra bevándorló és letelepedő grúziai görögök egy részének az anyanyelve török, bár görög identitásúnak vallják magukat. A ciprusi oktatásra jellemző egynyelvű nyelvpolitika és a mögöttes egy nyelv – egy nemzet ideológiája alapján ez a kettősség nehezen kezelhető (Charalambous et al., 2016, p. 6). A görög ciprusi társadalmi diskurzusokban (Papadakis, 1998), oktatási diskurzusokban (Papadakis, 2008b; Charalambous et al., 2014) és tanulók vélekedéseiben (Spyrou, 2002) Ciprus „görög volta” hangsúlyozódik. Ezzel szemben a török az ellenség nyelvként jelenik meg (Papadakis, 2008a, p. 5), amely fenyegető az oktatás „görögségét” tekintve (Charalambous, 2012). A török ajkú grúziai görögök tehát az „ellenség nyelvét” beszélik, ami miatt az iskolában nem szólalnak meg törökül (Charalambous et al., 2016, p. 6).

A grúziai görögök mellett számos más bevándorló háttérű tanuló tanul a ciprusi oktatási intézményekben, akik nem vagy nem jól beszélnek görögül. Azoknak a tanulóknak a száma, akiknek anyanyelve nem a görög, folyamatosan nő: a 2018–2019-es tanévben 8 476 tanuló, míg a 2022–2023-as tanévben 8 985 tanuló. Tehát, a nem görög anyanyelvű tanulók aránya növekvő tendenciát mutat, jelenleg 17% fölötti. A részletes adatokat a 4. táblázat mutatja.

4. táblázat

A nem görög anyanyelvű tanulók számának és arányának változása 2018-tól 2023-ig²⁷.

Tanév	Tanulók száma, akiknek a görög nem anyanyelve	%
2018–2019	8 476	16,2
2019–2020	8 923	16,8
2020–2021	8 291	15,9
2021–2022	8 144	16,3
2022–2023	8 985	17,8

²⁷ A ciprusi állami általános iskolákra vonatkozó statisztikai adatok: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/statistika_dimotiki.html (2023.10.10).

Bevándorló gyermekeket és felnőtteket segítő programok

A nem görög anyanyelvű tanulók a sztenderd újjörög tanítási nyelvű monolingvális iskolarendszerben segítségre szorulnak az iskolába való beilleszkedés és a könnyebb boldogulás elérésében. A ciprusi Oktatásügyi minisztérium több program bevezetésével próbálja ezt a segítséget megadni a nem görög anyanyelvű és/vagy bevándorló háttérű tanulók számára.

Az előző fejezetben vázolt iskolai nyelvi helyzet miatt a legfontosabb segítség az oktatás nyelvének számító sztenderd újjörög nyelvi kompetencia fejlesztésének támogatása. Cipruson számos nyelvoktató program elérhető nemcsak tanulók, hanem felnőttek számára is.

2000 és 2008 között működött a fővárosban, Nikóziában az Interkulturális Központ, ahol nem csak görög, hanem angol nyelvi és számítógépes kurzusokat is tartottak az EU-n kívüli országokból érkezők számára²⁸.

A MINGLE²⁹ egy olyan kezdeményezés, amelyet Nikózia önkormányzata és a Földközi-tengeri Menedzsment Központ (Mediterranean Management Centre, MMC) indított. Célja szintén azoknak az embereknek a segítése Cipruson, akik nem az EU országaiból érkeztek. Az ingyenes görög nyelvi kurzus mellett találkozási lehetőséget nyújt más bevándorlókkal, illetve általános információs központként is működik. Az információk görög, angol, francia, orosz, arab és perzsa-fárszi nyelveken elérhetőek. A projektet az Európai Unió Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapja³⁰ finanszírozza.

Az Oktatási Minisztérium szervezésében felnőtteknek indulnak országszerte kurzusok, Felnőttképzési (Επιμορφωτικά)³¹ Központokban, amelyek között kezdő görög nyelvtanfolyam is választható. A kurzusokat a Felnőttképzési Központként is működő helyi iskolákban tartják délutánonként és esténként. A kurzusok nem ingyenesek, de az éves díj nem túl magas, körülbelül 50 euró.

Az állami általános iskolai szinten a bevándorló háttérű tanulók integráltan vesznek részt az oktatásban, azaz a többi tanulóval együtt tanulják a tantervben mindenki számára előírt tananyagot („mainstreaming programme”), azonban az órarendjük igény szerint alakul, például a görög nyelvi szintjüknek megfelelő kiegészítő nyelvi fejlesztő órákon vehetnek részt. Az iskolákban két tanéven át biztosított a görög nyelv második vagy hozzáadott nyelvként történő oktatása a nyelvi támogatást igénylő tanulók számára. A középiskolai szinten jelenleg 18 gimnázium nyújt nyelvtanulási lehetőséget bevándorló háttérű tanulók számára (heti 14 tanóra görög idegen nyelv, illetve heti öt matematikát, kémiát és biológiát kiegészítő tanóra a tantárgy terminológiájának és alapismereteinek elsajátítására). További 14 intézményben (körzeti gimnáziumokban, felsőbb középiskolákban és szakmunkásképzőkben) kevesebb számú bevándorló hát-

²⁸ Forrás: Interkulturális Központ, Nikosiaa https://ec.europa.eu/migrant-integration/integration-practice/intercultural-centre-nicosia_en (2023.10.11).

²⁹ Forrás: MINGLE <https://mingle.projectsgallery.eu/> (2023.10.11.)

³⁰ Forrás: Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap <https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/asylum-migration-and-integration-fund.html> (2023. 10. 13).

³¹ Forrás: Felnőttképzési Központ, Epimorfotika <http://www.moec.gov.cy/epimorfotika/> (2023.10.11).

terű tanulónak alacsonyabb óraszámában biztosított a nyelvtanulási lehetőség. A KNK bevándorló kiskorúak számára öt intézményben (három felsőbb középiskolában és két szakiskolában) külön biztosított az oktatás, amely intenzív görög tanulást nyújt heti 14–16 órában, továbbá a főbb tantárgyak oktatását és gyakorlati foglalkozásokat foglalja magába³².

A görög nyelv oktatásának megkezdése előtt a tanulók nyelvtudását diagnosztikai tesztekkel felméri. Az alapfokú oktatásban kifejezetten a bevándorló háttérű tanulók számára készítettek nyelvi kompetencia mérésre szolgáló diagnosztikai tesztek. A méréseket központilag az Oktatási Kutatási és Értékelési Központ (Centre of Educational Research and Evaluation, CERE) végzi és értékeli. A középfokú oktatásban a bevándorló háttérrel rendelkező tanulók diagnosztikai tesztje a Közös Európai Nyelvi Referenciakeret (CEFR) alapján készül. A tesztek alapján a tanulók görög nyelvi kompetenciájáról szóló adatait a CERE gyűjti össze és továbbítja a ciprusi Oktatásügyi, Sport és Ifjúsági Minisztériumnak.

A bevándorló tanulók számának jelentős növekedése miatt az oktatási helyzetüket javító szándékból a szakértők továbbra is keresik az integráció jógyakorlatait más országok példái alapján. A korábban már említett nemzetközi workshopon való részvétel az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszerben („Oktatás és képzés 2020”) történt, melynek célja 2020-ra az oktatást és a képzést korán elhagyók arányának 10% alá csökkentése volt. A részvételiség jegyében szervezett esemény keretében a szakértők kifejezetten a ciprusi oktatásban tapasztalt kihívásokra kerestek megoldásokat. Az eseményen a ciprusi Pedagógiai Intézet (Cyprus Pedagogical Institute, CPI) vett részt az Oktatásügyi, Sport és Ifjúsági Minisztérium megbízásából. Az esemény fókuszában a bevándorló háttérű tanulók integrálásának a kérdése állt, különös tekintettel a befogadási szakaszra. A workshop lehetőséget nyújtott más Európai Unió államok (Hollandia, Svédország, Görögország és Belgium) példáján keresztül jógyakorlatokat gyűjteni és a ciprusi helyzetre és oktatási rendszerre adaptálni³³.

A nemzetközi workshopon világossá vált, hogy ciprusi oktatáspolitikai túlságosan leszűkíti a bevándorló tanulók integrálásának szabályozását a nyelvi fejlesztésre. Ez a hozzáállás azonban a bevándorló tanulók defícitalapú megítélését eredményezi, amely a ciprusi oktatásba és társadalomba való integrációt és inklúziót megnehezíti³⁴. További kihívást jelent a költségvetési megszorításokon kívül, hogy nehéz annyi tanárt alkalmazni, akik alkalmasak a görög idegen nyelvként való tanítására, amennyire szükség lenne a bevándorló tanulók száma és igénye alapján. Az oktatás különböző

³² Forrás: Európai Bizottság “Peer Counselling on Integration of students with a migrant background into schools” https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Peer_counselling_integration_of_migrant_students_final_report.pdf (2023.09.23).

³³ Forrás: Európai Bizottság “Peer Counselling on Integration of students with a migrant background into schools” https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Peer_counselling_integration_of_migrant_students_final_report.pdf (2023.09.23).

³⁴ Forrás: Európai Bizottság “Peer Counselling on Integration of students with a migrant background into schools” https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Peer_counselling_integration_of_migrant_students_final_report.pdf (2023.09.23).

szektorai között nem megfelelő mértékű a kommunikáció, ezért a bevándorló tanulókat segítő oktatási programok folytonossága nem biztosított. Külön kiemelendő az iskolai szegregáció problémája: a bevándorló vagy menekült háttérű tanulók ciprusi települések bizonyos részeire koncentrálódnak, ezekben a körzetes iskolákban nagy mértékben megnő a nem ciprusi és nem görög anyanyelvű tanulók aránya, ezért a ciprusi szülők attól tartanak, hogy romlik az oktatás színvonala, és más iskolákba kéri át a gyermekeiket.

A 2015–2016-os tanévben bevezetett és jelenleg is tartó, úgynevezett DRASE (ΔΡΑ.Σ.Ε) program (*Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης, DRAsis Sholikis ke kinonikis Entaxis*, angolul *School and Social inclusion Actions*, magyarul *Iskolai és társadalmi beilleszkedési intézkedések*)³⁵ lehet a válasz a felsorolt kihívásokra. A DRASE program ugyanis nem csak a görög nyelv tanulását segítő, hanem kifejezetten a bevándorló háttérű tanulók integrálását támogató program is.

A DRASE (ΔΡΑ.Σ.Ε) program

A DRASE projektet az Európai Szociális Alap 85%-os és a ciprusi nemzeti források 15%-os társfinanszírozással támogatják 2014 óta. Célja a társadalmi beilleszkedés elősegítése, illetve, hogy ellensúlyozza a kirekesztettség kockázatát a veszélyeztetett társadalmi csoportokból származó tanulók számára. A programot 102 iskolában vezették be³⁶, általános iskolai, középiskolai és szakiskolai képzési szinteken. A program részeként reggeli és délutáni oktatási programokat biztosítanak, továbbá “Információs és Szociális-érzelmi Támogatási Központok” (*Κέντρα Πληροφόρησης και Ψυχοκοινωνικής Στήριξης, Information and Social-emotional Support Centres*) létrehozásával pszichológiai és szociális támogatást nyújtanak a rászoruló tanulók és családjaik számára³⁷. A program kivitelezéséhez szükséges a kiegészítő órákat tartó tanárok felkészítése, ezért a programnak része a tanártréningek szervezése is. A program mintegy 850 új munkahelyet biztosít fiatal tanárok számára.

A DRASE szó jelentése *Cselekedj!*, ami a program mottóját adja: *cselekszünk (Droume)*, *törődünk (Agkaliazoume)*, *támogatunk (Stirizoume)* és *bevonunk (Entasoume)*. A DRASE programban az állami intézményekben tanulók 15,6%-a vesz részt, ők azok a tanulók, akik alacsony szocioökonómiai státuszú családok gyermekei, akiknél a szegénység kockázata magas. A programban való részvétellel javul a tanulmányi eredmény, így csökken az iskolaelhagyás³⁸.

³⁵ Forrás: Μονάδα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Ταμείων (ΜΔΕΤ) (Ciprusi Belügyminisztérium Európai Támogatások Biztotsága) <https://mdet.moec.gov.cy/index.php/el/erga/programmatiki-2014-2020/17-2014-2020/118-draseis> (2023.09.08).

³⁶ Forrás: Μονάδα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Ταμείων (ΜΔΕΤ) (Ciprusi Belügyminisztérium Európai Támogatások Biztotsága) <https://mdet.moec.gov.cy/index.php/el/erga/programmatiki-2014-2020/17-2014-2020/118-draseis> (2023.09.08).

³⁷ Forrás: Structural Funds of the European Union in Cyprus <https://www.structuralfunds.org.cy/en/Drase> (2023.10.01).

³⁸ Forrás: European Social Fund <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=en&projectId=3621> (2023.10.01).

A DRASE iskolákban kiemelt fontosságú a tanulók társas tevékenységekbe való bevonása, amely a társas összetartozás élményével segít csökkenteni a kirekesztettséget. Az 1. számú kép egy ilyen közös tevékenységről készült, amelyen ciprusi és nem ciprusi, görögül vagy más nyelveken beszélő tanulók tevékenykednek együtt. A közös tevékenységek az iskola nyelvi és kulturális sokszínűségét népszerűsítik, és kapcsolatokat teremtenek tanulók között, akik e lehetőség nélkül lehet, hogy nem választanák egymást közös játékhoz.

1. kép

A DRASE programban részt vevő tanulók közös tevékenységbe való bevonása³⁹

A programban nem csak a tanulók vesznek részt, hanem szüleik is. A DRASE program a szülőknek is nyújt ingyenes görög nyelvórákat, illetve a pszichológiai és szociális támogatást szülők is igénybe vehetik az iskolákban. Egy felnőtt nyelvórai foglalkozást mutat be a 2. kép.

³⁹ Kép forrása: Μονάδα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Ταμείων (ΜΔΕΤ) (Ciprusi Belügyminisztérium Európai Támogatások Bizottsága) <https://mdet.moec.gov.cy/index.php/el/erga/programmatiki-2014-2020/17-2014-2020/118-drasesis> (2023.09.08).

2. Kép

A DRASE programban a bevándorló vagy menekült háttérű tanulók szülei is részt vesznek⁴⁰

A programban való részvétel azon iskolák számára elérhető, amelyekben a nem görög anyanyelvű tanulók száma és aránya eléri egy bizonyos szintet. Azonban, mivel a program nem minden iskolába kerül bevezetésre, csak azokba, amelyekben a bevándorló háttérű tanulók százaléka magasabb, előfordulhat, hogy a DRASE elnevezés a későbbiekben azon iskolák jelölőjévé válik, ahol „túl sok” a nem görög anyanyelvű tanuló, és ez összekapcsolódhat az alacsonyabb oktatási színvonallal, stigmatizáló tényezővé válhat.

Összegzés

Jelen tanulmányban Ciprus történelmét, kettéosztottságát és kulturális, illetve nyelvi sokszínűségét felvázolva bemutattam, hogy az utóbbi években a bevándorlás mértéke jelentősen megnőtt Cipruson. Emiatt a ciprusi állami oktatási intézményekben is egyre nagyobb azon tanulóknak az aránya, akiknek anyanyelve nem görög. A bevándorló háttérű és/vagy menekült státusszal rendelkező tanulók segítségre szorulnak a társadalomba való beilleszkedésben. A ciprusi hatóságok aktívan és folyamatosan keresik a módját a bevándorló háttérű tanulók segítésére létrehozott programok jobbítására. A tanulmányban a 2019-ben Nikóziában megrendezett nemzetközi workshop példáját ismertettem, amelyen a ciprusi szakemberek más európai uniós országok jogyakorlatai alapján gyűjtöttek javaslatokat a már létező programok javítására. Ezen a workshopon például világossá vált, hogy a ciprusi bevándorló háttérű tanulókat segítő programok túlságosan csak a görög nyelvi kompeten-

⁴⁰ Kép forrása: Μονάδα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Ταμείων (ΜΔΕΤ) (Ciprusi Belügyminisztérium Európai Támogatások Bizottsága) <https://mdet.moec.gov.cy/index.php/el/erga/programmatiki-2014-2020/17-2014-2020/118-draseis> (2023.09.08).

cia fejlesztésére fókuszáltak. Egy innovatív kísérlet, a DRASE program azonban a nyelvi fejlesztésen túl lelki és szociális támogatást is nyújt nem csak tanulóknak, hanem szüleik számára is. Továbbá, az iskolában különféle társas tevékenységek keretében segíti a ciprusi és nem ciprusi tanulók közötti kapcsolatépítést, így más programoknál hatékonyabb a kirekesztettség mértékének csökkentésében.

IRODALOM

- Arvaniti, A. (1999). Cypriot Greek. *Journal of the International Phonetic Association*, 29(2), 173–178. <https://doi.org/10.1017/S002510030000654X>
- Bryant, R. (2004). *Imagining the Modern: The Cultures of Nationalism in Cyprus*. I. B. Tauris. <https://doi.org/10.5040/9780755620753>
- Charalambous, P., Charalambous, C. & Zembylas, M. (2016). *Limits to translanguaging: Insights from a conflict-affected context. Working Papers in Urban Language & Literacies. Paper 190*. <https://wpull.org/product/wp190-limits-to-translanguaging-insights-from-a-conflict-affected-context/> (2023.10.04).
- Kacziba, P. (2014). Kisebbségek Dél-Cipruson. *Pro Minoritate*, 1, 19–34.
- Rowe, Ch. & Kleanthes K., G. (2013). Discrete bilingualism: towards co-overt prestige and diglossic shift in Cyprus. In: *International Journal of the Sociology of Language*, 224, 119–142. <https://doi.org/10.1515/ijsl-2013-0058>
- Tsiplakou, S., Ioannidou, E. & Hadjioannou, X. (2018). Capitalizing on linguistic variation in Greek Cypriot education. *Linguistics and Education*, 45, 62–71. <https://doi.org/10.1016/j.linged.2018.03.006>
- Források**
- A ciprusi állami általános iskolákra vonatkozó statisztikai adatok: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/statistika_dimotiki.html (2023.10.10).
- A ciprusi Külügyminisztérium honlapja (Ministry of Foreign Affairs, Cyprus) <https://mfa.gov.cy/historical-background.html> (2023. 10. 12.)
- A TANÁCS (EU) 2022/382 VÉGREHAJTÁSI HATÁROZATA (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022D0382> (2023.10.01).
- AIDA Asylum Information Database, Country Report: Cyprus https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2023/04/AIDA-CY_2022update.pdf (2023. 09.20).
- AIDA Asylum Information Database, Ciprusi Statisztika <https://asylumineurope.org/reports/country/cyprus/statistics/>
- AIDA Asylum Information Database, Tartózkodási engedély (Residence permit) <https://asylumineurope.org/reports/country/cyprus/content-international-protection/status-and-residence/residence-permit/> (2023. 10.01).
- 2019-es népszámlálási adatok, Ciprusi Köztársaság. Forrás: https://library.cystat.gov.cy/Documents/Publication/Demographic_Statistics_Results-2019-EN-301120.pdf (2023.10.01.)
- A ciprusi Oktatásügyi-, Kulturális-, Sport-, és Ifjúság Minisztériumának 2021-es összefoglalója: https://archeia.moec.gov.cy/mc/605/annual_report_2021_en.pdf (2023.09.10.)
- Általános iskolai statisztikai adatok: http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/statistika_dimotiki.html
- Beszámoló a Nikóziái nemzetközi workshop eredményeiről: https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Peer_counselling_integration_of_migrant_students_final_report.pdf (2023.09.28).
- Ciprusi Menekülttörvény, Refugee Law of 2000 [Cyprus], No. 6(I) of 2000, 2000, <https://www.refworld.org/docid/4a71aac22.html> (2023.10.08.)

- Ciprusi Külügyminisztérium [Υπουργείο Εσωτερικών, Ministry of Foreign Affairs] Civil Registry and Migration Department <http://www.moi.gov.cy/moi/CRMD/crmd.nsf/all/2B35F48FA68ADC-94C22587AE002F25AA?opendocument> (2023.10.01).
- Európai Bizottság “Peer Counselling on Integration of students with a migrant background into schools” https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/Peer_counselling_integration_of_migrant_students_final_report.pdf (2023.09.23).
- Európai Szociális Alap (European Social Fund) <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=en&projectId=3621> (2023.10.01).
- Eurostat Migration and migrant population statistics https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics (2023.09.20).
- Felnőttképzési Központ (Epimorfotika) <http://www.moec.gov.cy/epimorfotika/> (2023.10.11).
- Interkulturális Központ, Nikózia https://ec.europa.eu/migrant-integration/integration-practice/intercultural-centre-nicosia_en (2023.10.11).
- Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap <https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/asylum-migration-and-integration-fund.html> (2023. 10. 13).
- MINGLE projekt <https://mingle.projectsgallery.eu/> (2023.10.11).
- Structural Funds of the European Union in Cyprus <https://www.structuralfunds.org.cy/en/Drase> (2023.10.01).
- The UN Refugee Agency, Cyprus <https://help.unhcr.org/cyprus/applying-for-asylum/if-you-are-under-18/> (2023.10.01).
- Μονάδα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Ταμείων (ΜΔΕΤ) (Ciprusi Belügyminisztérium Európai Támogatások Bizottsága) <https://mdet.moec.gov.cy/index.php/el/erga/programmatiki-2014-2020/17-2014-2020/118-drasis> (2023.09.08).
- Υπηρεσία Ασυλου [Asylum Service] http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/asylumservice18_en/asylumservice18_en?OpenDocument (2023. 09. 13).

The integration of children with a migrant background in Cyprus

The study presents the refugee situation in Cyprus, with a specific focus on the school integration of children with immigrant backgrounds and/or refugee status. Cyprus is situated in the Mediterranean Sea between Europe, Asia, and Africa, serving as one of the initial destinations for refugees along the Western migration route. Cypriot authorities have initiated numerous programs to assist the large number of refugees and continually seek examples of best practices from other countries to adapt to the situation in Cyprus. An interesting aspect of the Cypriot state education system is that it is predominantly Greek-monolingual, using the standard version of Modern Greek spoken in Greece, which differs from Cypriot Greek with regard to various linguistic factors. Therefore, Cypriot authorities primarily aim at language development as general support for school integration. However, this approach does not provide comprehensive assistance for the students' integration. The popularity of the DRASE program lies in its ability to go beyond language development and offer different types of support to students in need and their families.

Keywords: migration, refugee children, school integration, Cyprus, Cypriot Greek